

Celem projektu jest zbadanie i opisanie rozmaitych form i uwarunkowań zainteresowania grafik w Królestwie Polskim od końca XV do początku XVII w., a więc w okresie, gdy nowe medium zyskało już popularność w wielu ośrodkach europejskich, zwłaszcza niemieckich, włoskich i niderlandzkich, ale zanim powstały pierwsze liczące się warsztaty artystycznej produkcji graficznej w Polsce.

Zasadniczym powodem podjęcia problemu badawczego było przekonanie o potrzebie, a także – co należy mocno podkreślić – możliwości stworzenia kompleksowego opracowania roli grafiki w Rzeczypospolitej do początku XVII w. W Polsce od schyłku wieku XV można wyłedzi rozmaite przejawy zainteresowania grafiką i możliwościami obrazowymi, artystycznymi i propagandowymi, jakie oferowało to medium. Nie ograniczały się one do wykorzystywania obcych wzorów graficznych przez artystów pracujących w lokalnych ośrodkach w różnych materiałach i technikach – choć ten właśnie aspekt dominował w dotychczasowych badaniach. Oprócz tej najprostszej recepcji grafiki można wskazać te zjawiska, które wolno uznać za zapowiedzi kształtowania się nowego typu znanstwa i kolekcjonerstwa, a także przykłady instrumentalnego wykorzystywania rycin np. w sporach wyznaniowych lub działaniach dyplomatycznych, wskazujące jednak na docenienie walorów propagandowych produkcji graficznej. Uwzględnić w planowanych badaniach na szerszą skalę tych czynników pozaartystycznych (np. religijnych lub politycznych), a także analiza nie tylko samych dzieł, lecz także ról pisanych (głównie korespondencji, diariuszy podróży i inwentarzy, ale także konkretnych ról o charakterze normatywnym) pozwoli pokazać – w niektórych przypadkach wcale dokładnie – spójność intencji zlecniodawców, artystów i odbiorców (pierwotnie zakładanych i wtórnych), dając wgląd w mechanizmy kręcenia dzieł graficznych i ich odbioru, a wreszcie roli, jaką odgrywali w tych procesach Polacy, działający zarówno w Rzeczypospolitej, jak i w całej Europie. Wyniki badań wstępnych pozwalają się dzielić, a w tym rezultatem badań będzie wykazanie roli polskich twórców i zlecniodawców w wykształcaniu i rozpowszechnianiu form obrazowych popularizowanych następnie przez grafików działających w znaczących ośrodkach wydawniczych poza granicami Rzeczypospolitej.

Istotnym narzędziem w planowanych badaniach będzie, stworzona w pierwszym etapie projektu, dwujęzyczna (polsko-angielska) baza danych dostępna online, zbierająca dane o recepcji grafiki obcej w Rzeczypospolitej do początku XVII w., a także wszelkie polonica związane z najważniejszymi środowiskami twórczości graficznej w Europie tego czasu. Zebrany materiał będzie punktem wyjścia do syntetycznego opracowania w formie monografii książkowej w języku angielskim, a także serii analiz poszczególnych aspektów tytułowego zagadnienia, publikowanych w formie artykułów w językach angielskim lub polskim.